

ar Wihtolu (Schwenka-Sarina „Draugi“). Naudas winam now. Winsch to paleen no munis pasihstamā Lapsena. Atnahk draugs, apžel, la tam nauda, lases läkt. „Sche!“ Wihtolam usnahk domas prezetees. Wina radineekam 2 meitas: Anna un Olga. Olga ir glumals skulis, prot vuisti apstrukhdai, un tahdeem pee Wihtola preelschroka. Winsch aplampjas ar Olgu. Tam jaec us nolikiam deribam. Atnahk draugi; tee Wihtola aispasto us frogu. Olga to aistahj, preelsch la Wihtols buhtu warejis sawu dsihwibu atdot. Atnahk Anna, kriht tam ap kallu; un Wihtols preelsch Annas war sawu dsihwibu atdot. — Wihtola meestigais brablis, kam it likumigi ari pawahlrs tas pats, ir Juris Wihtols (Burinu Klawa „Nauda“). Winsch aiseet us vissehiu, grīb bagats tapt, bet sehsch krabhs preelschā un fildas. Bebz winu dabun Urkis sawā naga un ar to isdara, kas tam patihs. Un kad nu nahk dsihwes fareschijumi preelschā, war teilt, daschas ee-wehrojamakas nepaliskchanas, tad winsch nesin zitu nelo darit, kā noschautees. — Zahdi glehwuli isdara daschreis tilpat leelu nelaimi, kā wiesleelake kaundari. Grahmat-wedis Mahlinsch mihi Beenas Alma (Mielbahrschu Mahr-tina „Mahne preelsch eenaidneka“). Schi mihi winu. Tas isnahk til laimigi, kā reti. Tomehr glehwulim un muhlim ari laime ne-otnes nekahdu labumu. Winsch eet ar winu kopā, sehsch kopā, bet newar sanemt duhschu, at-rast brihbi, kad firdi pret firdi atklaht. Un ja weenteis tas ne-isbodas, iad nakti negulet un deenu ne-ehsi, pirms leeta now isbarita. Wina prinzipals Masneeks winu ap-melo, Mahlinu isszweesch no weetas, apprez wina mihkalo. Baur to top nelaimigi Mahlinsch, Masneeks un Alma, un bresmigt nelaimigi, un nowahrgst un nobahl. Droschē, spehzigs zilwels ari sche wehl nebaidisees mehginat, nelaimti nogreest, jo dsihwiba suhd tā kā tā. Bei Mahlinsch eet nahve preelsch eenaidneka, bet ne var dsihwes laimi. Te muhju glehwulis gan rasklu jau eelsch fewis misjees. — Glehwulis, kahds winsch muhju raskls parahdijees, ir neween dsihwes, bet ari raskineebas nesahle. Winsch iħst iħst now ne schis, ne tas. Un weetam ari newar skaidri finat, waj raskineeks sawu wiħru gribejis var glehwulli siħmet, jeb waj wiħant titki tā isgadas, winu weenā weetū rahbit var taħdu, otrā pac taħdu. Warbuhu kā nopeetnam raskineekam ari isbodas glehwula tipisslas siħmes kopā fammellet un lo noteiktu teħsl, bet muhju peħtnajas graħma-tas taħds teħls now usejams. Bei glehwuliba pati wellkis pa wiflu muhju dsiħwi kā siħmigs pawedens un tapeha ut ir til dauds nelaimes, kam now noredsam għaliex. Me-

No schi stahwolka der ozis usmest us muhsu feewee-
tem. Winas ir glehwas, vatstahwigi pa dsihwi zaure
fistees, glehwas nesi wezmeitas woherdu, glehwas atsazit,
kur nemihl, glehwas uswaret, kur mihl. Taifniba, brees-
migi hadsihwes spehli winas tura aibildnibus un aikaribus
stahwolki, kur tam gruehti israhdit sawu droschibu un
spehju. Bet leekas, ka winas scho pawehna un paehnas
weeu, kur ne reti winu dailums, tilums un laime firgt,
tura ihsii par sawu. Tilt pee wihra, loi ka, ir winu

widleelkais spehka daudsums, bet tos pahrwehrsch titai libds finiamiam widus slahwollim, t. i. libds mi h selu fl a h- be i, kura tahdā atgablijumā meesā salrahjas, tad attihstas slimiba, kuru fuzam par g ich t i. Muhsu apgabalds un seumeelu starpā schi slimiba reti fateekoma; winu war apfihmet pat bagatneelu slimibu, turi labi ehd un labi dser. Muhselu slahbes kristali salrahjas lozillāt, dara brihscheem breesmigas fahpes, traue eeschanu un strahda-schanu. Itin eemihleta weeta schis slahbes kristaleem ir lahjas leelaits pirlits, kusch mehds pirmais faslimi. Bes tam ari ihlits kotti labraht salrahjas mibselu slahbes kristali, kas laiūt winu darbibai. Schi slimiba now ahtri isahrstejama, winas isahrsteschana malsā dauds naudas, dauds puhlu, dauds pazeetibas. Lai gan, lä jau fazits, lepnai dshhwei, faweenotai ar alkoholu, kotti leels eespuids us schis slimibas attihstischanos, tomehr jasata, lä wina fateekoma ari nabagu starpā. Bet mumis no swara, lä minetās slimibas attih stischanos bes schaubam weizina pahr-leela alkohola leertoschana.

Jau agrat aifrahdijsām, ka dsehreju starpā fateekama nereti slimiba — pahrlēels taukuims. Tas warbuht iſſlausas farvadi, kad aifrahstam daschu tauku jīlwelu par slimu, jo nabagi kaubis, kam reſnus lungus eemantot nau eespehjams, uſſlata taukumu par weselibas ſihni. Scheit wehl jaapeſihmē, ka alus dsehreji ſawā meefā uſ nem pahral leelu daudsumu ogluhidratu, kas alu atrodami. Schis bandsums til leels, ka nespēj wiſ ſabegt, radidams dſihwu ſpehlu un ſltumu, bet pahralums pahrwehrſchaf tauks un tahdi faltaħjas meefā. Taukuma slimiba nau nemas til weegli iſahrſtejama, ka eefahlumā waretu domat. Slimneekam wajaga leelas pazeetibas un ſtipras gribas, paſlaufit wiſām ahrsta pawehlem un tas wiſas ſihlumds iſpildit, tikai tad kas panahklams. Bet ziſ gruhiha dſihwe tahdeem slimneekem, kad tee nemas neahrſtejas, to latrs aſſis.

Ogluhidrati, t. i. stehrkeles (maise), zukuri, sadeg muhku

augstakais dīshwes mehrkis. Mihleſtiba ſchāi darischan ir tiļpot reta leeta, kā ſelta nauda muhsu tīrgds. Ir i likti ſoti ſmalli un māhtīli tihlli, kur wiħreeſchus ūn Mahtie māhza ſawu meitu (Blaumanis „Sīrgs, trihs gowi un ſimis rublu“): „Tad nu fanemees! Kad juhs kop strahdajeet, tad dari tā, kā kad tew buhtu tſchetras kahja un tſchetras rokas, un kad ziti par gurdenibū ūhdsas tad tew jaſmejas un jawaiza, kas gurdeniba it, waj dīſird un lai tu pate waj gandrihs uſ kahjam newaretu ūhwe. Un eſt laipna pret winu kā ſaulite un uſmaniga u. t. t. Iſſlaich tad walodas par pubru un Natalei Pupulakſte Reinis roka. Pebz kahsam war likt māhkslu vee mala dīshwes mehrkis fofneegts. „Tee tagad dīshwo, kā meh teikt, kā ūns ar kāli.“ — Alſcho, wehloks Sprizena māhi ir laimiga, kā tai wezmeitas deenās peeklauvē pee durvin wez̄s atraitnis. „Winu wilina ſen kahrotais ſeewas god un waligā walineezes dīshwe.“ — Ir ari ſeeweetes, ka mihl. Alma mihl Mahlinu, un tomehr wina aifeet vei Masneeka. Laura, māhztāja meita, mihl Juſminī, un to mehr wina aifeet vee Frantscha, lai tad vahr wina lih Juſminīm roku ſneegtu. Še ūhwo preekſčā apstalti un aiffspreedumu muhrie, kas ſpehzigai dabas meito mihleſtibai, zetu leeds, til nekustinams ūhwo, kā ſchi ſpehzigā, tomehr gan gleħwa, vee muhra iſmehginatees, at pakaf ſiſdamās, iſposta zilwezes jaunkakos ſeedus. Trihs deſmit grahmatai, kurās mihleſtibas ſarechgiſjumi, i weenpadeſmitās nelaimigi iſnahkumi. — Ŝe ſeeweetes a uguņigu mihleſtibas laiſlibu ir uſdroſchinacees tehlot tila Rudolfs Blaumanis. Weena ir Jula Matilde (luga „Pa ūduiſchais dehls“). Kaislija noſlauka no winas ralſtrut veħdejo gleħwuma putelli. Winas nevoiħiſt nekahdu taime ſchanos, atturibu, juhiu apſlehpſchanu. Miħleſtiba ū dabas ſpehks ir vateesa, gaifcha, negrosama un ſtipra ūnōhwe. Ta ir zeeniga, kā par winas brīhwibū ſoben well; par to, kas uſ teħwa vielka pakratijuma vee ſem ħaplok, now wehriſ ſpalwu zilat. — Otra ir Mauduvee. Winas miħleſtiba ir ſtipraka nelā greħks, ſtipraka nel winas paſcha dīshwiba. Lai gan wina miħledama to par diuvtahrtigu ſlepklawu, tomehr winas miħleſtibu newa ſault par netretnu. Tad buhtu ſauzamis par netretni ari sposħais ſibens, kas daschreis pat ſwehtumus iſposta Miħleſtibas ideals top weetam aptaſchkiſ ūtiklibas dubkleen. Ir ſeeweetes, kas ſawu meesu nobod pret algu. Tiltinan ir ſaimneeze Leene. Ta apgaħdajuſes ar maies ſerwej wezumā, ar pujsenu. Vee tās atrod Tiltinsch uſtaifet weetu, kad wina ſeewa to eelsčā nelaiſch. — Krustiņo

peeturas pēe „jauntundfes“ Leepkahu Aschas, tam ja
diwi behrni. Ta leek Krustinam peeteilt, ka ta liht
Mahrtineem negaidischt opsolitos otrus veezdesmit rubluse
— Daschreis schis ideals pašuhd wiſabas ſpelulazijas, a
to prezibas flehdſ. — Daschreis darba ruhlis Latweeti
ſcho idealu reds gan, bet ar apbrihnojamu ſawaldifchang
atturas. Winam wehl ziti ideali, ko apstalti tam mahz
juſchi zeenit. Par apdroſchinotu maises kumosu winar
ne reti ja-atbod wiſa miheleſtibas latime. Jahnis mi
Ilſi, tomehr apprež Leeldahldereeti. Ilſe teiz, ka ta
naudas nam; Leeldahldereete ir bagata ſaimneeka aitaitn

meesā par ogluslahbi un uhdeni; bet eekams tas noteel
wini muhsu muie un sarnās sem fewischku hulu eespaide
pohrwehrschas par finama weida zukuru. Zukurs is grem
jamā kanača eesuhjas ofinis, kas winu libbs ar zi
baribū isneħħa pa wiċċu meesu, kur winsch sadeg, radidam
fikru un d'sħiewibas speklu. Weselu zilwelu ofinis a
ronamas tilai neejgas drusjinas zukura, jo winsch fo
krahjas finamis audumis un ahtri sadeg. Bet ic slim
bas, kur ofinis waixak zukura, nela pée weseleem zilw
keem. Mo ofinis zukurs pahre et mihselds,
la taħdu slimnekku mihselds famehrā bauds zukura, kamel
normalds waj nu nemja nam zukurs atrodams, waj tif
pa brihscheem. Schahda zukura slimiba nereti a
atrodams pée leseleem alus dseħrejeem, kas bes tam we
slimia ar pahrsekk taukumu. Ke schis slimibas attihha
schanos bes schaubam weżjina alkohola d'sersħana, peerab
tas apstallis, ka zukura slimiba nereti fateekama kopā
zitam tipiskam alkoholisksam slimibam, veemheram ar
kraġi isħekku (neeru) ekoisnum, ar aċċi, ar aktu faneek

jumu, ar alkoholisko nerwu eelaifumu u. t. t. Slimneelkas zaur mihseleem saude dauds baribas zulura weid paleek arweenu wahjaki, isbilst, lai gan dauds ehd. Indiluuns un nahwe mehds buht schis slimibas heigas, ahrsti muhsu laikds te wehl gandrihs nela newar lihds. Jaaisrahda, ka neween zulura slimiba mehds brahli kopa ar zitam alkoholiskam slimbam ismihzinat dsehre weselibu, bet jo beeschi dsehrejs limo newis ar weenu laaween, bet ar waitekam. Mereti redsam sliminigas zilwus, kas no anguma un isskata milschi, bet kuru weselit alkohols gadu laikds ta sagrausis, ka naw atrodams gandrihs neweens organs meeshi, kas buhtu wesels. Schadom slimneelam gihnis ustuhzis, azis peetwiyluscha mutte un riikle eelaifuschi, kas nomanams no starbde bals; fungis samaitats, ehstgriba suduse; alnas preebre duscas un zeetas, tanot ari isbilis sareeteiuschos. het s

Ta naw neltretniba. Jahnis grib no saldateem glahbtees, grib mahjinnu ergucht; winsch grib zil nezik nodroschinat sawu dñshwi. Mihlestitba newar no brihwu pee-ejamas seedu fmarschas vahrtist. Schai Jahnis darischana it tipres realismus. Kas grib, lai ideali profijumi zilwela darbds nem preelfschrolu, tas lai gahdä, fa latram ir sawa teesa no nepeezeschamam realam leetam; tahda gahdiba buhs augsti idealu. Jahnis jenschas aismirst Ilsi, aismirst, nodshwo 18 gadus meerigä laulibä, pawada sawu seedu laiku per samihituchas fewas fahneem. Gremi, aismirst, Jahnis atzeras sawas jaunibas mihtakäs, apprez Ilsi. Winai ir 300 sudraba tubulu sekés. „Al“, Jahnis eesauzas un aktiht pret lahdi. Ilse schos sudrabs winau slehpuse, kad winsch pehz tas prezjeis. Par welti winsch sawu mihlestibas idealu un lihds ar to sawu jaunibas laimi 18 gadus aprazis semé. — Un nu mehs warekum meerigaläm azim un dñslaku lihdsjuhtibu noßtatitees, fa simteem zilwelu muhfu semé bes mihlestibas prezas, meerigi un kahrtigi sawä laulibä dñshwo, rughigi behrnuus audsina. Sarous seedus un sawu laimi neatmeramä jaunibas schkirstä eeslehgdomi, tee leek neskutinamus pamatus idealleem. — Bet kur fainmeezibas apstaliki wates nespreech — un tee nespreech dauds weetä, — tur ir laiks no mihlestibas idealu sposchuma aischkaidit us latru puß wezo aisspreedumu miglu. Mass mehginajums schai finä ir Purinu Klawa „Breesmigs noseedsneels.“ Par breesmigu noseedsneelu nosaults ifsglihotis tñrgvitojs, kas prez ne-iglihotu meschsarga meitu. Winsch prez un sinejas par scho aisspreedumu. Schis brihwibas darbs ir tahds, ta wina pateesibu wajadseja ar dauds dñslaku psilologiju nobibinat. Augsti ißglihotis ar ne-iglihotu — tur pateesidachs plegus raustis. Bet munis schais leetä, ir aisspreedumu muhri, par kuru aissichanu dauds wairak plegus raustis, bet kas to mehr smagi gut us zilwelu laimi un labslabjibu. Jaunala lailä tahds pee munis pat wehl mehginats zelt, lai gan tam truhlti to zeeto, drosho apstirnajumu, kas dauds giteem. Tas ir, prezotees us tau-tibu statitees. Tahds eewehrojums tilbuhls labs pee tahdam prezibam, kahdas lihds Jahnis ar Leeldahldereeti.

Idealu leetu, kā redsam, muhfu rakstneezibas ehkä mas. Tur redsam parahdibas, kahdas il deenas munis azis kriht: neglihtas, kroplas, faruhsejuschas, fabojatas. Bet lai no tam azis nenowehescham; ta ir weela, no ka seltu taifa. Muhfu rakstneezibas ehkä ir idealu jenschanaas. Kahds darbs war buht idealaks nelä nopeetna mellechana vebz pateesibas? Likai pateesiba muhfs no laitem aisswabindas un us preelfschu wiesis. Pa palkihdušcha zilwela nobrisla-teem swahrkeem drihs waram redset lihds plikai meesai, — bet zil genhii ir, pa teem inbilstoch opstaliki fareschgijsi-meem zauri statitees, kas winu tahda stahwolkli nowedu-schi un tura, zauri statitees lihds tam muhshigi ne-isis-nihzinamäm zilwela juhtam, kam teesiba us laimi. Zil dauds tur wajaga dñshwes un sids pehtijumu. Un ari tee, kas naw palkihdušchi, bet ir taisni us zeto, bes scheem pehtijumeem newar ne foli us preelfschu tilti. Zilwelus un dñshwi pehtidami, rakstneeli spilda sawu usdewumu kā sadishwes darbineeki, un preeks redset, ka ari muhfu rakst-

schuhninas pa datai pahrtwehrtuſchäſt rauſdö, pa datai ſaiftuſchäſt audumia, afinsrauliu ſeenas ſageetejuſchäſt, trauſlaſ; plauſdöb beſchti bronchu*) katars; rokas un lahjas ſahp, eſchana un ſtrahdoſchana trauzeta, jo nerwi eelaiſuſchti. Lahdejadi peemeheram iſſlataſ dſehreja meeſäſ, kaſtutiai mairak aadus kalvoijs brandwibnam un alumi.

Alcohola isqataivoschana no torfa.

Zilwels, eepasibstotees ar dabu, mas pamasam sahziš kalspinat dabas spektus sawā labā — un sewfischki muhsu deenās, dabas sinatu laikmetā, teek ihſā lailā, mas gadsbs dauds wairak panahits, kā agrak gadu simtends. Tas ir bijis eespehjams tilai zaur to, ka zilweli mas pamasam sahkuschi atmest murgoschani un fantasechani un eesahkūjchi ar ūrīdi un dwehſeli nodarbotees ar dabas un sadſh-wes apstaku pehtischanu. — Jau ilgagu laiku bija paſh-stams, ka ūku ūkledrās atrodoscho ūterkeli war pahr-wehrſt iā ūkultajā ūkelari (wihnogu) zulkurā, kuru tad atlal zaur ruhgšchanu pahrwehrſch alkoholā un ogluslaikbē. Bet taħda alkohola iſgatawoschana iſnahza pahraķ dahrqa. Togad nu alkoholu ūk iſgatawot no torfa, kurek ūklaikam naħ-lamibā kartupeleem ūkai ūnā buhs leels konkurenti. No 1000 kilogrammeem (1 kilogr. = apm. $2\frac{1}{2}$ mahrzinat) ūnja torfa eespehjams iſgatawot 62—63 litrus (1 litris = $\frac{1}{5}$ ūtopa) alkohola, kamehr no 500 kilogrammeem kartupeleu ari tik eespehjams iſgatawot tilai 60—61 litru alkohola. Daschs labs brandwihna zeenitajš ūkis rindinas ūkdamis gan warbuht ūfniņgi noppreezafes, domadams, ka tad jau brandwihnu wares ūfert kā uħdeni. Bet te naw jaaismirsti, ka walidbas zaur noboħlu uſlifschani uſ alkoholu, war ta preekus weegli iſnihzinat.

¶ Par broncheem nosauz trubbinas plauschot, pa kuram gaifs es
plust un windis isdala.

